

Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013

1 januari 2013

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Uitgangspunten	6
	Eigen verantwoordelijkheid	6
	Beperking, chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem	8
	Goedkoopst compenserend	8
	Langdurig noodzakelijk	9
	Behoeften en persoonskenmerken van de belanghebbende	9
	Algemeen gebruikelijk	10
	Gebruikelijke zorg	10
	Aard van de gebruikte materialen	11
	Uitrustingsniveau sociale woningbouw	11
	Mantelzorgers en vrijwilligers	11
3	Beoordeling van de te bereiken resultaten	13
	Resultaat 1: een schoon en leefbaar huis	13
	Resultaat 2: wonen in een geschikt huis	13
	Resultaat 3: beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften	17
	Resultaat 4: beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding	18
	Resultaat 5: het thuis kunnen zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren	18
	Resultaat 6: zich verplaatsen in en om de woning	19
	Resultaat 7: zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel	20
	Resultaat 8: de mogelijkheid om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten	22
4	Verstrekking in natura, als persoonsgebonden budget en als financiële tegemoetkoming en eigen bijdrage	23
5	Procedurele bepalingen rond onderzoek, advies en besluitvorming	28
	Bijlage 1 Normenkader hulp bij het huishouden Heemskerk	30
	Bijlage 2 Protocol gebruikelijke zorg IJmond	37

Geregistreerd onder nummer BIVO/2012/29950

Wettelijke grondslag:

Artikel 5 Wmo

1 Inleiding

Deze nieuwe beleidsregels vormen met de nieuwe verordening een trendbreuk met de oude regels, zoals die gehanteerd werden onder de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) en sinds 2007 onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Was onder de Wvg sprake van een zorgplicht en tamelijk nauwkeurig omschreven voorzieningen, de compensatieplicht van de Wmo vraagt om een andere aanpak. Die andere werkwijze heeft de VNG samen met CG-Raad (Chronisch zieken en Gehandicapten Raad) en CSO (Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties) ontwikkeld. Kernbegrippen zijn nu het leveren van maatwerk, uitgaan van te bereiken resultaten en eigen verantwoordelijkheid. Bij de beoordeling van een aanvraag, of al tijdens het gesprek voorafgaand aan de aanvraag, komt eerst het resultaat dat bereikt moet worden aan de orde en daarna passeren de verschillende oplossingen de revue. Hierbij worden niet alleen de individuele voorzieningen besproken. Omdat maatwerk nodig is, vindt een uitgebreid gesprek plaats ter verkenning van de mogelijkheden, ook de eigen mogelijkheden.

In de allereerste richtingbepalende uitspraak van 10 december 2008¹ heeft de Centrale Raad van Beroep helder uiteengezet hoe zij aankijkt tegen de compensatieplicht en wat van de gemeente bij de uitvoering mag worden verwacht. Kenmerkend is daarbij de grote invloed van de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager op het gemeentelijk onderzoek.

Artikel 4 van de Wmo geeft allereerst aan op welke terreinen resultaten bereikt dienen te worden. Daarnaast geeft dit artikel aan dat het in de Wmo gaat om maatwerk. De nadruk zal nu veel meer moeten liggen op zorgvuldig onderzoek van het individuele geval. En ook al is het eindresultaat gelijk aan dat wat het onder de Wvg geweest zou zijn: de onderbouwing en motivering moeten er geheel anders uit zien. En aan die onderbouwing toetst de rechter het besluit.

De beleidsregels die er nu liggen moeten bevorderen dat de doelstellingen van de compensatieplicht, zoals die door de wetgever in de Wmo geformuleerd zijn, te weten zelfredzaamheid en participatie door burgers met beperkingen, ook daadwerkelijk gerealiseerd worden. Een goed gesprek, heldere resultaten en oplossingen op maat zijn daartoe nodig.

In deze beleidsregels laten we de nieuwe plannen rond de functies begeleiding en persoonlijke verzorging uit de AWBZ, zoals aangekondigd in het regeerakkoord van VVD en PvdA, buiten beschouwing.

¹ Zie LJN BG6612.

2 Uitgangspunten

Compensatieplicht

In artikel 4 van de Wet maatschappelijke ondersteuning is vastgelegd dat de gemeente voorzieningen moet treffen ter compensatie van de beperkingen die een persoon ondervindt in zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie. Dit wordt de compensatieplicht genoemd. In de wet is bepaald dat deze personen in staat moeten zijn:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Vanuit deze domeinen heeft de VNG samen met de CG-raad en de CSO artikel 4 van de wet geconcretiseerd in acht resultaten.

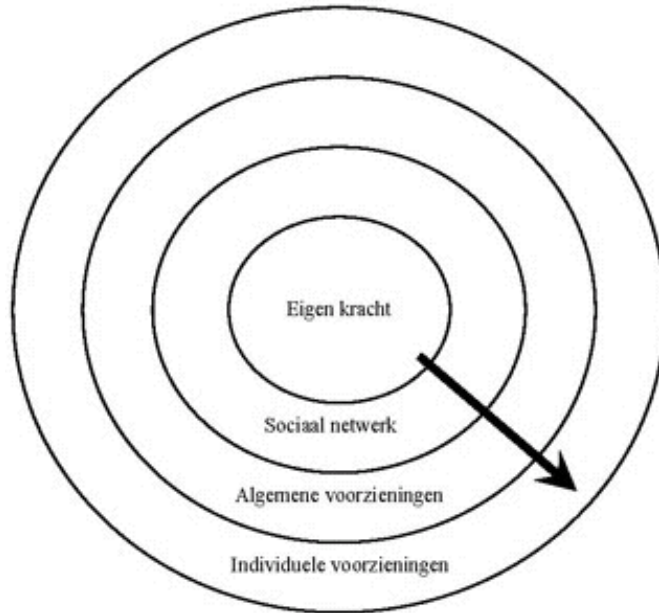
1. Wonen in een schoon en leefbaar huis;
2. Wonen in een voor hem/haar geschikt huis;
3. Beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften;
4. Beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding;
5. Thuis zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren;
6. Zich verplaatsen in, om en nabij het huis;
7. Zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel;
8. De mogelijkheid hebben om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten.

Deze acht resultaten dienen als uitgangspunt voor de Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Heemskerk 2013, het Besluit maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013 en voor deze beleidsregels.

Eigen verantwoordelijkheid

In artikel 4 van de wet is ook vastgelegd dat bij het bepalen of een persoon gecompenseerd moet worden, het college rekening houdt met de persoonskenmerken en behoefte van de persoon, waaronder verandering van woning in verband met wijziging van leefsituatie, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien. Dit betekent dat er maatwerk geleverd moet worden en dat de eigen verantwoordelijkheid van de persoon een centrale rol speelt.

De eigen verantwoordelijkheid wordt door de VNG in beeld gebracht door middel van onderstaand figuur. Zoals de pijl aangeeft, wordt er eerst gekeken naar wat de persoon in kwestie zelf kan doen om de situatie te verbeteren en of het sociaal netwerk uitkomst kan bieden. Daarna wordt bepaald of er voorliggende voorzieningen zijn die het probleem oplossen. Biedt dit alles geen soelaas, dan wordt bekeken of een individuele voorziening gewenst is.

Voorliggende voorzieningen kunnen zijn:

- algemene voorzieningen;
- collectieve voorzieningen;
- wettelijke voorzieningen en;
- algemeen gebruikelijke voorzieningen.

Deze voorzieningen zijn dus voorliggend ten opzichte van individuele voorzieningen. Met andere woorden, als deze voorzieningen de beperking compenseren, wordt geen individuele voorziening verstrekt.

De Wmo is uitsluitend bedoeld om mogelijkheden te bieden door middel van voorzieningen als het niet in iemands eigen vermogen ligt het probleem op te lossen. Die eigen verantwoordelijkheid komt tijdens het gesprek aan de orde.

Een oplossing van problemen kan bijvoorbeeld al aanwezig zijn in die zin dat deze feitelijk al jaren behoort tot iemands normale levenspatroon. Bij problemen met het schoonhouden van het huis zijn er talloze mensen die gewend zijn daar iemand voor in te huren, zoals tweeverdieners of mensen met voldoende inkomen. In deze situatie hoeft niets te veranderen, als men op basis van leeftijd of een ongeval beperkingen krijgt. Door voort te zetten wat men had, ontstaat er geen probleem dat om een oplossing vraagt. Dat zou anders kunnen zijn als door het ontstaan van de beperking het inkomen daalt. Het kan dan zijn dat iemand de eerder ingehuurde schoonmaakhulp niet meer kan betalen. Dat zou aanleiding kunnen zijn wel te compenseren. Daarvoor zal een zorgvuldig onderzoek verricht moeten worden, met name naar de eerdere situatie, zowel wat betreft hulp als wat betreft inkomen, en de veranderde situatie. Het kan ook zijn dat er (veel) meer hulp in de huishouding nodig is. Dan zou het kunnen zijn dat er wel sprake is van meerkosten en dat er daardoor gecompenseerd moet worden.

Eigen verantwoordelijkheid betekent daarnaast bijvoorbeeld ook de aanschaf en het gebruik van zoveel mogelijk strijkvrije kleding om onnodig beroep op een hulp te voorkomen. Ook nieuwe technische mogelijkheden kunnen bekeken worden. Mogelijk is dat een hulpmiddel waardoor iemand meer zelf kan gaan doen in huis.

Een ander voorbeeld is het vervoer. Heel veel mensen zijn op dit moment gewend al bijna hun hele leven gebruik te maken van een auto. Als zij een beperking krijgen, door leeftijd of door een ongeval,

BELEIDSREGELS MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING HEEMSKERK 2013

hoeft er in feite niets te veranderen, als zij met diezelfde auto in staat blijven hun verplaatsingen te maken. Er hoeft dan niet gecompenseerd te worden. Dat zou anders kunnen zijn als zij door hun beperking veel meer verplaatsingen moeten gaan maken, of als de auto voor hun handicap aangepast zou moeten worden. In het eerste geval kan onderzoek verricht worden naar de aard van de extra ritten en de kosten daarvan, in relatie tot het eerdere verplaatsingspatroon en zou compensatie mogelijk zijn als er blijkt dat er sprake is van meerkosten. In het tweede geval, waarin sprake is van noodzakelijke autoaanpassingen, is er sprake van meerkosten: zonder beperking waren de autoaanpassingen niet nodig geweest.

Ook bij woonvoorzieningen speelt de eigen verantwoordelijkheid een grote rol. Als iemand 65 is en zijn badkamer gaat renoveren mag een gemeente veronderstellen dat hij - ook al zijn er nog geen beperkingen - rekening houdt met het gegeven dat hij een dagje ouder wordt. Dat betekent dat de persoon in kwestie aan een douche moet denken in plaats van uitsluitend een bad. Daar spelen allerlei individuele factoren natuurlijk in mee, zoals: is er plaats voor, wat is de rol van het bad voor therapie e.d. Er speelt ook nog iets anders mee: weten mensen wel dat van hen verwacht wordt dat ze via het denken aan dit soort dingen anticiperen op mogelijk komende problemen? De gemeente zal ook daarover voorlichting moeten geven, duidelijk moeten maken waar verwachtingen mogen beginnen maar ook kunnen ophouden wat betreft de inzet van de gemeente in het geschikt maken van woningen.

In artikel 4, tweede lid, van de Wmo is bepaald dat gemeenten rekening houden met de mogelijkheden die iemand heeft om zelf in financiële zin kosten van een voorziening geheel of gedeeltelijk voor eigen rekening te nemen. Dat is wat anders dan de eigen bijdrage regeling. Die speelt een rol nadat een voorziening is verstrekt. Feitelijk zegt de gemeente bij toepassing van dit artikel: als gemeente hoeven we niets te doen want u kunt het zelf betalen, compensatieplicht is niet aan de orde.

Beperking, chronisch psychisch probleem of psychosociaal probleem

Om voor een voorziening in aanmerking te komen dienen beperkingen, chronische psychische problemen of psychosociale problemen op het gebied van de te bereiken resultaten aanwezig te zijn (artikel 1, sub g, Verordening).

Of daarvan sprake is zal soms op grond van een medische diagnose moeten worden vastgesteld. Vervolgens moet op grond van die diagnose en de daaruit voortvloeiende stoornis(sen) kunnen worden aangegeven of de ondervonden beperkingen en de daaruit voortvloeiende belemmeringen een direct gevolg zijn van de beperkingen of het probleem. Het gegeven dat men oud is, is op zichzelf geen indicatie voor voorzieningen in het kader van de Wmo. Wel kunnen belemmeringen, die het gevolg zijn van slijtageprocessen, die onlosmakelijk verbonden zijn aan het ouder worden, aanleiding zijn om in het kader van de Wmo voorzieningen te treffen.

Bij de beoordeling van beperkingen en belemmeringen wordt uitgegaan van medische objectiveerbare stoornissen.

Goedkoopst compenserend

De verordening bepaalt, dat de te verstrekken voorziening 'als goedkoopst-compenserende voorziening' moet kunnen worden aangemerkt (Artikel 24, eerste lid, aanhef en onder b van de Verordening). Het is van belang op het begrip goedkoopst compenserend nader in te gaan.

Primair betekent goedkoopst compenserend dat de voorziening compenserend moet zijn. Uit de alternatieven die als compenserend worden bestempeld, kan de gemeente de goedkoopste oplossing kiezen. Het begrip goedkoopst compenserend laat ruimte voor een afweging van de specifieke

omstandigheden van de aanvrager. Uiteindelijk bepaalt immers de situatie van de aanvrager, zoals beoordeeld door de gemeente, wat in zijn omstandigheden passend is.

Uitgangspunt is, dat van de compenserende oplossingen die er zijn, de goedkoopste oplossing wordt gekozen.

Daarbij kan een overweging zijn dat de bruikbaarheid van een voorziening niet alleen door technische en functionele aspecten bepaald wordt. Tevens is het denkbaar dat een product dat duurder is dan een vergelijkbaar product, langer meegaat en dus uiteindelijk goedkoper is. Wat betreft het kwaliteitsniveau waarvan uitgegaan kan worden, mag het duidelijk zijn dat bij een verantwoord, maar ook niet meer dan dat, niveau dient te worden aangesloten. Het is uiteraard wel mogelijk een compenserende voorziening te verstrekken die duurder is dan de goedkoopste compenserende voorziening, mits de aanvrager bereid is het prijsverschil uit eigen middelen te betalen.

Langdurig noodzakelijk

Artikel 24, eerste lid, aanhef en onder a, van de Verordening luidt: "Een voorziening kan slechts worden toegekend voor zover het te bereiken resultaat langdurig noodzakelijk is, tenzij kortdurende hulp bij het huishouden leidt tot het te bereiken resultaat".

Langdurig noodzakelijk wil zeggen dat het ziektebeeld naar de stand van de medische wetenschap op het moment van aanvraag, onomkeerbaar is en de betrokkene daarvoor voor langere tijd aangewezen is op een betreffende aanpassing of voorziening. Voor langere tijd betekent in ieder geval dat wie tijdelijk gehandicapt is, bijvoorbeeld door een ongeluk, terwijl vast staat dat de aard van de handicap van voorbijgaande aard is, niet voor een voorziening in aanmerking komt (de betrokkene kan in dit geval een beroep doen op de Thuiszorgwinkel). De gevraagde voorzieningen dienen verder noodzakelijk te zijn.

Conform het gestelde in artikel 24, eerste lid, aanhef en sub a kan hulp bij het huishouden wel voor een korte duur worden geïndiceerd.

Waar precies de grens ligt tussen kortdurend en langdurig zal van situatie tot situatie verschillen. In dit kader zal de prognose van groot belang zijn. Zegt de prognose dat betrokkene na enige tijd zonder de benodigde hulpmiddelen of aanpassingen zal kunnen functioneren, dan mag men van kortdurende noodzaak uitgaan. Bij een wisselend beeld, waarbij verbeteringen en situaties van terugval elkaar opvolgen, kan echter uitgegaan worden van een langdurige noodzaak, mits dat wisselend beeld permanent is.

Waar de grens van langdurig gelegd moet worden is niet eenduidig aan te geven. Men kan een beroep doen op de Thuiszorgwinkel voor het lenen van een hulpmiddel voor een termijn van drie maanden, welke termijn eenmaal met nogmaals drie maanden verlengd kan worden. Als bij de aanvraag van tevoren duidelijk is dat het langdurig is, kan direct een Wmo-voorziening worden verstrekt.

Behoeften en persoonskenmerken van de belanghebbende

Artikel 8, eerste lid, van de Verordening bepaalt dat het college uitgaat van de behoeften en persoonskenmerken van de belanghebbende. Dit betekent dat er altijd maatwerk geleverd moet worden. Daarbij gaat de gemeente uit van de vraag van de belanghebbende en niet van de voorzieningen die de gemeente verstrekt.

Het leveren van maatwerk betekent een uitgebreid onderzoek naar de persoonlijke situatie van de belanghebbende en het zoeken naar de best passende oplossing voor het probleem. En omdat elke

situatie anders is, is een 'dichtgetimmerd' kader onwenselijk. Het is daarom van groot belang dat de gemeente haar bevindingen zorgvuldig vastlegt en motiveert. De centrale vraag die men zich moet stellen is: "Moet er gecompenseerd worden?"

Een aanvraag voor een gemeenschappelijke voorziening is niet mogelijk. Er moet altijd één individuele aanvrager zijn die de voorziening aanvraagt; de voorziening moet voor deze aanvrager ook noodzakelijk zijn in het kader van de Wmo. De cliënt is de hoofdgebruiker.

Een voorziening wordt alleen verstrekt voor zover het de persoon met beperkingen betreft. De hulpvrager die bijvoorbeeld een vervoersvoorziening nodig heeft, kan die voorziening alleen voor zichzelf aanvragen. Het kan dus niet zo zijn dat een persoon met beperkingen een voorziening aanvraagt (mede) ten behoeve van zijn echtgenoot/partner.

Algemeen gebruikelijk

Volgens de vaste jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep is een zaak algemeen gebruikelijk indien aan een algemeen toetsingskader wordt voldaan. Door een aanvraag te toetsen aan de criteria uit deze jurisprudentie kan men meestal zelf het antwoord vinden op de vraag of een voorziening in de concrete, individuele situatie van de aanvrager ook als algemeen gebruikelijk kan worden beschouwd. Hiervoor moeten de volgende vragen worden beantwoord:

- Is de voorziening speciaal voor gehandicapten bedoeld?
- Is de voorziening in de reguliere handel verkrijgbaar?
- Is de voorziening in prijs vergelijkbaar met andere voorzieningen met hetzelfde doel?

Als deze drie vragen met respectievelijk "nee", "ja" en "ja" beantwoord kunnen worden, is de voorziening op zichzelf, als zaak, algemeen gebruikelijk.

Er moet echter ook bezien worden of dat ook geldt in de individuele situatie van de aanvrager. Daarvoor moeten de volgende vragen worden beantwoord:

- Komt het inkomen van de gebruiker door de noodzakelijke aanschaf van deze voorziening onder de in zijn situatie geldende bijstandsnorm, mede ten gevolge van aantoonbare kosten in verband met diens handicap, die niet op grond van andere regelingen of voorzieningen worden gecompenseerd?
- Is er sprake van acute vervanging van een (relatief) nieuwe voorziening ten gevolge van de opgetreden handicap?

Als beide laatste vragen met "nee" kunnen worden beantwoord, is de voorziening ook in de individuele situatie algemeen gebruikelijk, en hoeft deze niet op grond van de Wmo te worden verstrekt.

Een voorbeeld.

Een telefoon mag als algemeen gebruikelijk worden beschouwd. Ook de aanwezigheid van centrale verwarming kan als algemeen gebruikelijk worden beschouwd. Het mag duidelijk zijn dat dit soort voorzieningen niet meer verstrekt wordt, juist omdat ze algemeen gebruikelijk zijn. Indien zij aangebracht worden, is sprake van het aanpassen van de woning aan de eisen van de tijd, hetgeen buiten de werkingssfeer van deze Verordening valt.

Op vervoersgebied kan men als voorbeelden van algemeen gebruikelijke voorzieningen noemen: de fiets met hulpmotor en een fiets met lage instap en op het gebied van de woningaanpassingen: thermostaatkranen, éénhendelmengkranen, verhoogd toilet en douche- en toiletbeugels.

Gebruikelijke zorg

Van gebruikelijke zorg is sprake indien er een huisgenoot aanwezig is, die in staat kan worden geacht het huishoudelijk werk over te nemen. Onder huisgenoot wordt verstaan: een persoon die - ofwel op basis van een familieband, ofwel op basis van een bewuste keuze - één huishouden vormt met de

persoon die beperkingen ondervindt. Een huisgenoot is bijvoorbeeld een inwonend kind, maar zijn ook inwonende ouders. Of sprake is van inwonendheid wordt naar de concrete feitelijke situatie beoordeeld. Daarbij staat inwonend tegenover het hebben van een volledig eigen en zelfstandige huishouding, waarbij er geen zaken zoals huisnummer, kosten nutsvoorzieningen, voordeur e.d. door elkaar lopen. Bij gebruikelijke zorg wordt rekening gehouden met de leeftijd van de huisgenoot. Tot 18 jaar wordt van huisgenoten verwacht dat zij hun bijdragen leveren bijvoorbeeld door hun eigen kamer schoon te houden en/of door hand- en spandiensten te verrichten, zoals het doen van (kleine) boodschappen, het helpen bij de afwas, enz. Bij gebruikelijke zorg wordt uitgegaan van de mogelijkheid om naast een volledige baan een huishouden te kunnen runnen. Alleen bij daadwerkelijke afwezigheid van de huisgenoot gedurende een aantal dagen en nachten zullen de niet-uitstelbare taken overgenomen kunnen worden. Bij het zwaar en licht huishoudelijk werk gaat het veelal om uitstelbare taken. Alleen als schoonmaken niet kan blijven liggen (regelmatig geknoeiende vloeistoffen en eten) zal dat direct moeten gebeuren. Hier zal dan ondanks de gedeeltelijk gebruikelijke zorg wel voor geïndiceerd worden.

De gebruikelijke zorg is verder uitgewerkt in het Protocol gebruikelijke zorg IJmond.

Aard van de gebruikte materialen

Het zal hierbij vooral om woonvoorzieningen gaan, waarbij te denken valt aan spaanplaat dat een bepaald soort gas bevat of bijvoorbeeld halfsteens muren op het westen die veel waterdoorslag geven met als gevolg veel vocht in huis. Iedereen, ongeacht een eventuele handicap, zal met dit soort materialen dezelfde problemen kunnen ondervinden. Het probleem wordt dus niet veroorzaakt door de combinatie handicap-woning, maar door de gebruikte materialen. Reden om een voorziening te weigeren.

Uitrustingsniveau sociale woningbouw

Het uitrustingsniveau van de sociale woningbouw is vastgesteld in het Bouwbesluit 2012. Wie een hoog inkomen heeft, zal een groter huis kunnen bewonen dan iemand met een minimuminkomen. Het is niet reëel om hiermee bij de toekenning van voorzieningen rekening te houden (dit geldt zowel voor woonvoorzieningen, hulp bij het huishouden als voor vervoersvoorzieningen). Indien bijvoorbeeld aanzienlijk meer hulp wordt gevraagd vanwege het feit dat men in een veel grotere of meer luxe woning woont, geeft deze bepaling een duidelijke grens aan. Zo wordt er geen extra hulp bij het huishouden toegekend voor een inpandig zwembad. Maar ook een garage wordt in principe niet aangepast, tenzij deze gebruikt moet worden als stalling voor een scootmobiel. Uitgangspunt is het niveau sociale woningbouw.

Mantelzorgers en vrijwilligers

Een bijzondere groep onder de Wmo vormen de mantelzorgers en vrijwilligers. Zij vallen onder de werking van prestatieveld 6. De vraag is of dat leidt tot 'eigen' aanspraken van mantelzorgers in het kader van dit prestatieveld, of dat het gaat om afgeleide aanspraken, omdat er een persoon is waarvoor de mantelzorger zorgt en ook de mantelzorger op naam van deze persoon aanspraak kan maken op individuele voorzieningen. Nadrukkelijk moet een gemeente immers rekening houden met de belangen van de mantelzorger en diens dreigende overbelasting. Bij de verschillende onderdelen komt dit aan de orde. Het gaat hierbij overigens om een principiële verschil van inzicht, waarover de jurisprudentie tot op heden nog geen uitsluitsel heeft gegeven². Tot dat gebeurt, kiest de gemeente

² Bij uitspraak van 22 september 2010 heeft de Centrale Raad, omdat de aanvraag was gedaan door de persoon met een handicap en niet door de mantelzorgers, geen oordeel gegeven over de mogelijkheid een huis van ouders aan te passen (bezoekbaar te maken) terwijl hun dochter het hoofdverblijf in een andere plaats heeft. Dit zou een rechtstreeks recht op individuele voorzieningen voor mantelzorgers zijn geweest. (LJN BO0285)

BELEIDSREGELS MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING
HEEMSKERK 2013

ervoor uit te gaan van een afgeleid recht op voorzieningen. Beschikkingen zullen dan ook op naam staan van en gericht zijn tot degene die de mantelzorg ontvangt.

3 Beoordeling van de te bereiken resultaten

Resultaat 1: een schoon en leefbaar huis

Tot een schoon en leefbaar huis behoort het zwaar en licht huishoudelijk werk, zoals voor 2007 benoemd onder de AWBZ. Het gaat daarbij concreet om het stofzuigen van de woning, het soppen van badkamer, keuken, toilet, het dweilen van vloeren en het overigens schoonhouden van de ruimten die onder de compensatieplicht vallen.

Deze ruimten zijn die ruimten die - op het niveau sociale woningbouw - voor dagelijks gebruik noodzakelijk zijn. Niveau sociale woningbouw betekent dat dit niveau als uitgangspunt wordt genomen. Daarbij kunnen persoonskenmerken en behoeften het noodzakelijk maken hiervan af te wijken.

Het gaat om alle activiteiten teneinde het huis, exclusief de tuin, maar inclusief balkon en berging, schoon en leefbaar te houden.

Afwegingskader

1. Allereerst beoordeelt het college of in het gesprek, als dat heeft plaatsgevonden, alle voorliggende en algemeen gebruikelijke voorzieningen meegenomen zijn.
Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld het gebruik van de glazenwasser voor het reinigen van de ramen aan de buitenkant.
2. Vervolgens beoordeelt het college of er andere eigen mogelijkheden zijn.
Hierbij kan gedacht worden aan de situatie waarin men al jaren op eigen kosten iemand voor deze werkzaamheden inhuurt. Als tegelijk met het optreden van de beperking geen inkomenswijziging heeft plaatsgevonden en er geen aantoonbare meerkosten zijn in relatie tot de handicap, is het oordeel in zijn algemeenheid dat er geen compensatie nodig is, omdat het probleem al opgelost is. Dit is uiteraard anders als aangetoond kan worden dat er zodanige wijzigingen zijn dat het niet meer mogelijk is deze hulp zelf te betalen. Is sprake van een latrelatie, dan zal de gemeente nagaan of en in hoeverre de partner bij kan dragen aan het huishouden.
3. Daarna beoordeelt het college of er sprake is van gebruikelijke zorg.
4. Als al het voorafgaande niet geleid heeft tot een oplossing van het probleem, zal het college compenseren. Bij dit compenseren wordt als norm aangehouden de systematiek van het Normenkader hulp bij het huishouden Heemskerk. Deze systematiek bestaat uit normen uitgedrukt in uren.
5. De hulp kan door het college worden toegekend in natura of in de vorm van een persoonsgebonden budget.
Bij een persoonsgebonden budget wordt het bedrag gebaseerd op het Besluit maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013.
6. Ook bij mantelzorgers kan sprake zijn van problemen met een schoon huis. Dit is een afgeleid recht van de verzorgde, zodat geen zelfstandig recht ontstaat.
Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een mantelzorger aantoonbaar niet toe aan een bijdrage tot een schoon en leefbaar huis van de verzorgde. Dat zou kunnen als gevolg van (dreigende) overbelasting. Dan kan op naam van de verzorgde hulp plaats vinden.

Resultaat 2: wonen in een geschikt huis

In artikel 4, eerste lid, van de Wmo is geen duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaten die bereikt moeten worden op het huishoudelijke vlak en resultaten voor wat betreft een voor de persoon en zijn kenmerken geschikte woning. De term 'voeren van een huishouden' geeft daar geen duidelijkheid over. Wel is er één belangrijke voorwaarde voordat er gecompenseerd kan worden: er moet een woning zijn. Als er geen woning is, is het niet de taak van de gemeente om voor een woning te zorgen. Iedere burger dient zelf voor een woning te zorgen. Bij de keuze van een woning wordt

uiteeraard rekening gehouden met de eigen situatie. Dat betekent ook dat er met bestaande of bekende komende beperkingen rekening wordt gehouden. Als de woning dan nog niet geschikt is kan het college compenseren.

Afwegingskader

1. Uitgangspunt is dat iedereen eerst zelf zorg dient te dragen voor een woning. Daarbij mag er van uit worden gegaan dat rekening wordt gehouden met bekende beperkingen, ook wat betreft de toekomst.

Een eigen woning kan zowel een gekochte woning zijn als een huurwoning. Ook bij afwijkende situaties, zoals een (woon)boot of een woonwagen met vaste standplaats wordt gesproken van een woning.

2. Het college beoordeelt allereerst of het resultaat: wonen in een geschikt huis, ook te bereiken is via een verhuizing.

Het primaat van verhuizen wordt altijd toegepast bij woningaanpassingen, die duurder zijn dan € 15.000,-, tenzij één of meerdere van de hieronder genoemde afwegingen zwaarder wegen.

Daarbij wordt gekeken naar de volgende criteria:

a. kostenafweging:

- *aanpassingskosten van de huidige woonruimte;*
- *verhuiskostenvergoeding voor de belanghebbende;*
- *verhuiskostenvergoeding voor de huidige bewoner van de aangepaste woning;*
- *aanpassingskosten van de nieuwe woning;*
- *kosten i.v.m. het vrijmaken van de nieuwe woning;*
- *kosten die gemoeid zijn met een financiële tegemoetkoming van de gemeente voor huurderiving (die overigens niet per individuele aanvraag, maar over het geheel van het gemeentelijk beleid gezien moeten worden).*

b. volkshuisvestingstechnische afwegingen:

- *het kan, ondanks gelijke kosten, uit het oogpunt van doelmatigheid de voorkeur hebben om iemand te laten verhuizen naar een woning die beter voor hergebruik geschikt is (aanpassing van een eengezinswoning kan even duur zijn als de aanpassing van een gelijkvloerse woning);*
- *eigen woning of huurwoning;*
Bij de afweging van de doelmatigheid van de aanpassing kan dit van belang zijn i.v.m. de beperkingen van hergebruik.
- *relatie met toewijzingsbeleid en afspraken met woningbouwverenigingen en andere verhuurders.*

c. tijdsduur overwegingen:

- *de termijn waarbinnen een aangepaste woning beschikbaar is of een woning die met aanmerkelijk minder kosten dan het aanpassen van de huidige woning, beschikbaar komt (max. 6 maanden).*

d. individuele en sociale omstandigheden:

- *binding met de buurt;*
- *afstand tot diverse primaire voorzieningen (infrastructuur);*
- *afstand tot het werk;*
- *de kwaliteit van het zelfzorgvermogen en de individuele mogelijkheden van mantelzorg;*
- *woonlastenconsequenties;*
- *eigendom van de woning en de consequenties daarvan.*

e. integrale afweging:

- *consequenties voor vervoersvoorzieningen en eventueel rolstoel.*
3. Als sprake is van een aanvraag van een mantelzorgwoning gaat het college ook daarbij uit van de eigen verantwoordelijkheid voor het hebben van een woning.
Dit kan door zelf een woning te bouwen of te huren die op het terrein nabij de woning van de mantelzorgers kan worden geplaatst. Daarbij is het uitgangspunt dat de uitgaven die de verzorgde(n) had(den) voor de situatie van de mantelzorg in de mantelzorgwoning, aan het wonen in deze woning besteed kunnen worden. Daarbij kan gedacht worden aan huur, kosten nutsvoorzieningen, verzekeringen enz. Met die middelen zou een mantelzorgwoning gehuurd kunnen worden. Ook zouden deze middelen besteed kunnen worden aan een lening of hypotheek om een mantelzorgwoning (deels) van te betalen.³ De gemeente kan adviseren en ondersteunen als het gaat om de nodige vergunningen op het gebied van de ruimtelijke ordening.
 4. Als het voor het bereiken van het resultaat noodzakelijk is dat er een aanbouw geplaatst wordt, besluit het college vanwege financieel-economische argumenten alleen tot een aanbouw als tevoren vast staat dat de aanbouw hergebruikt kan worden, zoals bij huurwoningen van woningcorporaties. Bij eigen woningen zal de kans op hergebruik miniem zijn. Daarom kiest het college bij eigen woningen als het maar enigszins kan voor het plaatsen van een herbruikbare losse woonunit en heeft aandacht voor de RO-vergunning.
 5. Als een inpandige aanpassing mogelijk is, bijvoorbeeld in de situatie van een ruime benedenverdieping, zal het college allereerst die situatie beoordelen, voordat uitbreiding van de woning aan de orde komt.
 6. Bij aanpassingen aan gemeenschappelijke ruimten zal het college ook beoordelen of het verantwoord is voorzieningen als trapliften op een voor eenieder bereikbare plaats te zetten. Ook kijkt het college naar zaken als slijtage door weer en wind.
 7. Bij grotere bouwkundige aanpassingen aan de woning werkt het college altijd eerst met een programma van eisen, waarmee zo nodig meerdere offertes opgevraagd kunnen worden.
 8. Het aanpassen van doelgroepengebouwen zal gebeuren conform de afspraken zoals die door het college gemaakt zijn of worden met de (toekomstige) eigenaar van deze woningen.
 9. Een bouwkundige aanpassing aan een woning wordt ingevolge artikel 7, tweede lid, Wmo door het college uitbetaald aan de eigenaar van de woning, als financiële tegemoetkoming. De beschikking wordt verstuurd aan de aanvrager/belanghebbende met een afschrift aan de eigenaar.
 10. Een niet-bouwkundige aanpassing aan de woning kan door het college in natura en als persoonsgebonden budget worden verstrekt aan de aanvrager/belanghebbende.
 11. Bij het bepalen van al dan niet bouwkundige woonvoorzieningen houdt het college rekening met de belangen van mantelzorgers, zoals bij tilliften en andere hulpmiddelen die door mantelzorgers bediend moeten worden.
 12. Bij het verstrekken van een verhuiskostenvergoeding houdt het college rekening met de mate waarin de verhuizing te verwachten of te voorspellen was. Bij een te verwachten of voorspelbare verhuizing wordt geen verhuiskostenvergoeding toegekend.
 13. Voor een woningsanering kan een bijdrage worden verleend voor het treffen van voorzieningen, indien de ondervonden belemmeringen voortvloeien uit astma, CARA of een allergie (verzamelnaam COPD).
Er wordt **geen** vergoeding verstrekt indien:
 - de noodzaak tot het treffen van voorzieningen ontstaat vanuit de aard van de gebruikte materialen;

³ Een gemeente kan in overleg treden met woningcorporaties om hen te stimuleren mantelzorgwoningen te huur aan te bieden. Een gemeente kan er ook toe besluiten woningcorporaties subsidie te geven als bijdrage in de stichtingskosten van mantelzorgwoningen, die daarna te huur aangeboden worden, inclusief (tijdelijke) plaatsing.

BELEIDSREGELS MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING HEEMSKERK 2013

- de gehandicapte bij aanschaf van het artikel redelijkerwijs had kunnen weten dat hij overgevoelig op bepaalde stoffen reageert;
- de betreffende voorziening is afgeschreven (veelal na circa 8 jaar).

Voor het aanbrengen van een harde vloerbedekking in de leefruimten (woonkamer en slaapkamer) kan een financiële tegemoetkoming worden verstrekt. Dezelfde regeling wordt toegepast bij de verstrekking van een rolstoeltapijt.

Alleen in die gevallen dat de artikelen nog niet zijn afgeschreven en het medisch gezien dringend noodzakelijk is dat deze direct vervangen worden, kan een financiële tegemoetkoming worden verstrekt.

Bij het betrekken van een andere woning is er geen sprake van meerkosten die door de handicap worden veroorzaakt. Een ieder die verhuist staat immers voor dergelijke uitgaven. Er wordt in een dergelijk geval geen tegemoetkoming verstrekt.

Voor woningsanering geldt de navolgende afschrijvingstermijnen:

- artikel jonger dan 2 jaar oud..... vergoeding 100 %
- artikel tussen 2 – 4 jaar..... vergoeding 75 %
- artikel tussen 4 – 6 jaar..... vergoeding 50 %
- artikel tussen 6 – 8 jaar..... vergoeding 25 %
- artikel 8 jaar en ouder..... geen vergoeding.

14. Voorwaarde voor verstrekking van vergoedingen voor woningsanering i.v.m. allergie is dat betrokkene en zijn naaste omgeving bereid zijn zelf maatregelen te treffen, die gevolgen van allergie kunnen beperken. Hieronder valt ook, indien medisch geadviseerd, het wegdoen van huisdieren en/of het rookvrij houden van de woning.

15. Bij de bepaling van de hoogte van de vergoeding voor woningsanering wordt uitgegaan van normbedragen, conform de NIBUD-normen voor duurzame gebruiksgoederen.

16. Woonwagens kunnen ook aangepast worden op grond van de Wmo.

Voor woonwagens gelden de volgende regels:

- de technische levensduur van de woonwagen is nog minimaal 5 jaar;
- de woonwagenstandplaats komt niet binnen vijf jaar voor opheffing in aanmerking;
- de woonwagen staat ten tijde van de indiening van de aanvraag voor een woonvoorziening bij de gemeente op de standplaats.

Voor woonschepen gelden de volgende regels:

- de technische levensduur van het woonschip is nog minimaal 5 jaar;
- het woonschip mag nog minimaal vijf jaar op de ligplaats blijven liggen.

Voor binnenschepen gelden de volgende regels:

- de aanpassing moet betrekking hebben op het voor de schipper, de bemanning en hun gezinsleden bestemde gedeelte van het verblijf, als bedoeld in artikel 1, tweede lid, onderdeel V, van het Binnenschepenbesluit (Stb. 1987, 466), van een binnenschip;
- het binnenschip staat ingeschreven in het register, bedoeld in artikel 783 van Boek 8 van het Burgerlijk Wetboek en
- het binnenschip wordt bedrijfsmatig gebruikt.

17. Indien de technische levensduur van de woonwagen of het woonschip minder is dan vijf jaar, of de standplaats van de woonwagen binnen vijf jaar voor opheffing in aanmerking komt, of als het

woonschip niet tenminste nog vijf jaar op de ligplaats mag liggen, kan toch een financiële tegemoetkoming in de aanpassingskosten worden verstrekt. De financiële vergoeding bedraagt in dat geval maximaal € 1.000,-.

Resultaat 3: beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften

In elk huishouden zijn boodschappen voor de dagelijkse activiteiten nodig. De compensatieplicht is beperkt tot de levensmiddelen en schoonmaakmiddelen, zaken die dagelijks/wekelijks gebruikt worden in elk huishouden. Niet hieronder vallen de grotere inkopen zoals kleding en duurzame goederen, zoals apparaten.

Het is heel normaal dat mensen deze boodschappen geclusterd doen door één maal per week de grote voorraad in huis te halen. Daar sluit de Wmo bij aan door uit te gaan van één maal per week boodschappen te doen. Indien mogelijk wordt daarbij gebruik gemaakt van boodschappendiensten. Soms hebben supermarkten een dergelijke service. Het is ook mogelijk dat vanuit de gemeente een boodschappendienst wordt opgezet. Een boodschappendienst wordt volgens de jurisprudentie aanvaardbaar geacht als er niet al te hoge kosten aan verbonden zijn.

Ook het bereiden van maaltijden valt onder dit resultaat. In sommige situaties kan van een maaltijdservice gebruik worden gemaakt. Ook zijn er kant- en klaar maaltijden te koop in de supermarkt die soms (tijdelijk) een oplossing kunnen bieden.

Onder dit resultaat worden gerekend de boodschappen inzake levens- en schoonmaakmiddelen die dagelijks nodig zijn en zo nodig de bereiding van maaltijden.

Afwegingskader

1. Allereerst beoordeelt het college of alle voorliggende en algemeen gebruikelijke voorzieningen meegenomen zijn.
Hierbij valt te denken aan het gebruik van een boodschappenservice, zowel die beschikbaar gesteld zijn door supermarkten, als die zijn opgezet door de gemeente of door vrijwilligersorganisaties. Als het gaat om het bereiden van maaltijden kan bekeken worden of vormen van maaltijdvoorziening of het gebruik maken van kant en klare maaltijden mogelijk en bruikbaar zijn.
2. Vervolgens zal het college beoordelen of er andere eigen mogelijkheden zijn.
Hierbij kan gedacht worden aan de situatie dat in de omgeving wonende bekenden en/of kinderen gewend of bereid zijn deze boodschappen te doen.
3. Daarna beoordeelt het college of er sprake is van gebruikelijke zorg.
4. Als al het voorafgaande niet geleid heeft tot een oplossing van het probleem zal het college compenseren met een individuele voorziening.
5. Bij boodschappen is het uitgangspunt: één maal in de week boodschappen doen. Een uitzondering wordt door het college alleen gemaakt als volstrekt helder is dat dit niet in één maal per week mogelijk is.
6. Bij dit compenseren wordt als norm aangehouden de systematiek van het Normenkader hulp bij het huishouden Heemskerk. Deze normen worden uitgedrukt in uren.
7. Het resultaat: beschikken over goederen voor primaire levensbehoeften, als individuele voorziening, kan door het college in natura als ook via een persoonsgebonden budget bereikt worden.
Bij een persoonsgebonden budget wordt het bedrag gebaseerd op het Besluit maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013.
8. Het college houdt rekening met de belangen van mantelzorgers. Zo kan in geval van dreigende overbelasting een individuele voorziening aan de verzorgde worden toegekend. Deze voorziening kan dan niet – als het een pgb betreft - door de mantelzorger worden ingevuld: het gaat immers om diens (dreigende) overbelasting. Ook hier gaat het om een afgeleid recht. Het college kan ook

op voorhand rekening houden met periodes van afwezigheid van de mantelzorger voor vakantie of anderszins.

Resultaat 4: beschikken over schone, draagbare en doelmatige kleding

De dagelijkse kleding moet met enige regelmaat schoongemaakt worden. Dit betekent het wassen, drogen en in bepaalde situaties strijken van kleding. En soms gaat het om een los naadje of knoopje. We spreken hier uitsluitend over normale kleding voor alledag. Daarbij is het uitgangspunt dat zo min mogelijk kleding gestreken hoeft te worden. Met het kopen van kleding kan hier rekening mee worden gehouden. Bij het wassen en drogen van kleding is het normaal gebruik te maken van de beschikbare - algemeen gebruikelijke - moderne hulpmiddelen, zoals een wasmachine en een droger.

Afwegingskader

1. Allereerst beoordeelt het college of alle voorliggende en algemeen gebruikelijke voorzieningen meegenomen zijn.
Hierbij valt te denken aan het gebruik van een wasserij als dat in de lijn ligt.
2. Vervolgens zal het college beoordelen of er andere eigen mogelijkheden zijn die benut kunnen worden.
Hierbij kan gedacht worden aan de aanschaf door betrokkene van een wasmachine en/of droger.
3. Daarna beoordeelt het college of er sprake is van gebruikelijke zorg.
4. Als al het voorafgaande niet geleid heeft tot een oplossing van het probleem zal het college compenseren met een individuele voorziening.
5. Bij dit compenseren wordt als norm aangehouden de systematiek van het Normenkader hulp bij het huishouden Heemskerk. Deze normen worden uitgedrukt in uren.
6. De inhoud van het resultaat schone en doelmatige kleding bestaat uit het wassen en drogen daarvan en eventueel licht verstelwerk, zoals het vastzetten van een naadje of het aanzetten van een knoop.
Bij een persoonsgebonden budget wordt het bedrag gebaseerd op het Besluit maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013.
7. Wat betreft het strijken van kleding worden er geen lakens, theedoeken, zakdoeken en ondergoed etc. gestreken. Wat betreft de kleding wordt uitgegaan van een eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van de keuze van kleding, die in principe niet hoeft te worden gestreken.⁴
8. Er zal met de mantelzorger rekening worden gehouden met het oog op dreigende overbelasting. Als er een indicatie wordt gesteld, gebeurt dat als afgeleide van de verzorgde op zijn of haar naam.

Resultaat 5: het thuis kunnen zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren

De zorg voor kinderen die tot het huishouden behoren is in eerste instantie een taak van de ouders. Zo moeten werkende ouders er zorg voor dragen dat er op tijden dat zij beide werken opvang voor de kinderen is. Dat kan op de manier waarop zij dat willen (oppasoma, kinderopvang), maar het is een eigen verantwoordelijkheid. Dat is niet anders in de situatie dat beide ouders mede door beperkingen niet in staat zijn hun kinderen op te vangen. In die situatie zal men een permanente oplossing moeten zoeken.

De Wmo heeft vooral een taak om tijdelijk in te springen zodat de ruimte ontstaat om een al dan niet tijdelijke oplossing te zoeken. Dat wil zeggen: de acute problemen worden opgelost zodat er gezocht kan worden naar een permanente oplossing.

⁴ De gemeente heeft een taak in het voorlichten van de burgers op deze onderdelen. Men moet kunnen weten wat verwacht wordt als men ooit een beroep op dit resultaat binnen de Wmo wil gaan doen.

Afwegingskader

1. Allereerst beoordeelt het college of alle voorliggende en algemeen gebruikelijke voorzieningen meegenomen zijn.
Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld voorschoolse, tussenschoolse en naschoolse opvang, kinderopvang, opvang door grootouders enz.
2. Ook beoordeelt het college de mogelijkheden van ouderschapsverlof.
3. Als al het voorafgaande niet geleid heeft tot een oplossing van het probleem zal het college compenseren met een individuele voorziening.
4. Bij dit compenseren wordt als norm aangehouden de systematiek van het Normenkader hulp bij het huishouden Heemskerk. Deze normen worden uitgedrukt in uren.
5. Bij tijdelijke opvang gaat het om die tijden dat de partner vanwege werkzaamheden niet thuis is.
Dat kan dus gaan om maximaal 40 uur, bij een 40-urige werkweek, plus de noodzakelijke reistijden.
6. Bij de toekenning stelt door het college bij beschikking vast om welke tijdelijke periode het gaat en op welke wijze gezocht dient te worden naar een definitieve oplossing.
7. Ten aanzien van mantelzorgers zal door het college rekening worden gehouden met hun belangen als het gaat om het thuis zorgen voor kinderen die tot het gezin behoren.

Resultaat 6: zich verplaatsen in en om de woning

Verplaatsing in en om de woning werd onder de Wvg aangeduid als: de rolstoel. Onder de Wvg werd met de rolstoel aanvankelijk bedoeld: de rolstoel die iemand nodig heeft voor dagelijks zittend gebruik. Zo was het ook in de gemeentelijke verordeningen geformuleerd. Daarnaast werd een sportrolstoel als - bovenwettelijke - voorziening verstrekt, over het algemeen in de vorm van een bedrag ineens. De rolstoel voor incidenteel gebruik, uiteindelijk onder de Wvg de meest verstrekte rolstoel, had eigenlijk geen plaats.

Onder de Wmo is er een andere omschrijving. Het gaat dan om het zich verplaatsen in en om de woning. Dat sluit op zich de rolstoel voor incidenteel gebruik bijna altijd uit, omdat die nu juist daar niet voor bedoeld is, maar voor verplaatsingen over langere afstanden elders, tijdens uitstapjes. Deze rolstoel past daarmee meer onder resultaat 8 en kan ook als algemene voorziening verstrekt worden.

Afwegingskader

1. Het gaat om het zich verplaatsen in en om de woning. Dat betekent dat het om verplaatsingen gaat die direct vanuit de woning worden gedaan. Daarom gaat het hier om belanghebbenden die voor het dagelijks zittend verplaatsen zijn aangewezen op een rolstoel.
2. Rolstoelen voor het zogenaamde 'incidentele' gebruik, waarbij de rolstoel in de auto wordt meegenomen om elders, bij het winkelen of bij uitstapjes, te gebruiken, vallen niet onder dit te bereiken resultaat en zullen dan ook ter beschikking kunnen komen via een algemene voorziening in de vorm van een rolstoelpool.⁵
3. De sportrolstoel wordt niet gerekend tot een rolstoel voor het verplaatsen in en rond de woning.
De sportrolstoel valt onder resultaat 8.
4. Als er een noodzaak bestaat voor een rolstoel voor dagelijks zittend gebruik, zal via een medisch en al dan niet ergotherapeutisch advies door het college een programma van eisen worden opgesteld.

⁵ Indien een gemeente niet over een rolstoelpool beschikt zal beoordeeld moeten worden of de rolstoel voor incidenteel gebruik wel al dan niet verstrekt wordt. Vraag is of dit onder de te compenseren resultaten behoort, waarbij tevens de vraag is of niet veel mensen in staat zijn om een tweedehands een eenvoudige rolstoel aan te schaffen.

5. Een rolstoel kan door het college verstrekt worden in natura of in de vorm van een persoonsgebonden budget.
6. Bij verstrekking in natura vallen alle kosten van onderhoud en verzekering onder de verstrekking.
7. Bij een verstrekking als persoonsgebonden budget wordt de rolstoel die betrokkene zou hebben gekregen als voorziening in natura als uitgangspunt genomen.
Zou betrokkene een geschikte, gebruikte rolstoel ontvangen hebben, dan zal het te verstrekken bedrag gebaseerd zijn op deze rolstoel, qua prijs maar ook qua beperkte levensduur vanwege het al afgeschreven deel.
8. Ten aanzien van mantelzorgers zal door het college rekening worden gehouden met hun belangen.
Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat als de mantelzorger niet in staat is de rolstoel in alle omstandigheden te duwen, er een ondersteunende motorvoorziening verschaft kan worden.

Resultaat 7: zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel

Het lokaal verplaatsen per vervoermiddel is de mogelijkheid om in de eigen woon- en leefomgeving te gaan en staan waar men wil. Er wordt gesproken over lokaal verplaatsen, waarbij gedacht moet worden aan verplaatsingen in een straal van 15 tot 20 kilometer rond de woning. Buiten dit gebied kan gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden van het bovenregionale vervoer, dat Valys in opdracht van het ministerie van VWS verricht.

Een collectief vervoersysteem kan de prioriteit hebben.

Er wordt geen onbeperkte kostenloze vervoermogelijkheid aangeboden. Net als voor personen zonder beperkingen geldt, dient men voor het vervoer een bijdrage te betalen al dan niet in de vorm van een tarief.

Als er na het optreden van beperkingen geen sprake is van een andere situatie op vervoersgebied dan daarvoor (men heeft al 40 jaar een auto en is gewend daar alles mee te doen) zal er geen noodzaak zijn te compenseren omdat er geen probleem is of omdat men het zelf kan oplossen. Dat kan anders zijn indien door het optreden van de beperkingen ook het inkomen daalt.

Afwegingskader

1. Om voor een individuele voorziening in aanmerking te komen zal het college eerst nagaan of alle mogelijke alternatieven al zijn beoordeeld.
Dat kunnen ook fietsen in bijzondere uitvoering zijn, zoals fietsen met trapondersteuning en dergelijke.
2. Als het college dient te compenseren zal allereerst gekeken worden waar de vervoersbehoefte van de aanvrager/betrokkene uit bestaat.
3. Aan de hand van deze vervoersbehoefte zal het college beoordelen of deze behoefte bij een persoon met een maximale loopafstand van 800 meter ingevuld kan worden met een systeem van collectief vraagafhankelijk vervoer. Hierbij houdt het college rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager/betrokkene.
4. Met een systeem voor collectief vervoer of met een andere individuele voorziening dient tenminste een afstand van 1.500 – 2.000 km per jaar te kunnen worden afgelegd. Indien daar aanleiding voor is kan het college dit aantal ophogen.
Bij dit aantal kilometers kan het gebruik van een andere, verstrekte, voorziening zoals een scootmobiel, meegenomen worden hetgeen invloed kan hebben op het aantal kilometers.
5. Bij personen met een loopafstand van minder dan 100 meter zal het college beoordelen of naast een voorziening als collectief vervoer ook nog een voorziening verstrekt moet worden voor de zeer korte afstand.
6. Ook bij personen met een loopafstand van meer dan 100 meter, maar minder dan 800 meter, zal het college beoordelen of een voorziening voor de zeer korte afstand noodzakelijk is.

7. Indien collectief vervoer niet mogelijk of niet beschikbaar is, kan het college een individuele voorziening in de vorm van een voorziening in natura (taxipas, rolstoeltaxipas) of een financiële tegemoetkoming te besteden aan vervoer verstrekken.
8. De financiële tegemoetkoming kan in combinatie met een ander vervoermiddel worden toegekend. Daarbij wordt er dan vanuit gegaan, dat de helft van de vervoersbehoefte met het vervoermiddel kan worden afgelegd en dat de financiële tegemoetkoming wordt gehalveerd.
9. Bij het verstrekken van voorzieningen die af te leiden zijn van de auto, beoordeelt het college of er sprake is van meerkosten ten opzichte van de periode voordat de beperkingen ontstonden. Alleen dan komt men in aanmerking voor een individuele voorziening.
10. Voorzieningen kunnen door het college verstrekt worden in natura of in de vorm van een persoonsgebonden budget.
11. Bij een persoonsgebonden budget is de voorziening die de aanvrager/betrokkene als voorziening in natura zou ontvangen voor het college uitgangspunt voor de hoogte van het bedrag.
Zou er in natura een voorziening vanuit het depot verstrekt worden, omdat er een geschikte voorziening aanwezig is, dan zal het bedrag van het persoonsgebonden budget op deze depotvoorziening gebaseerd worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de nog resterende afschrijvingsperiode bij het bepalen van de hoogte van het bedrag.
12. Met de positie van mantelzorgers kan rekening worden gehouden bij het bepalen van de vervoersvoorziening.
Zo kan het noodzakelijk zijn dat de mantelzorger mee wordt vervoerd (vanwege de noodzaak tijdens het vervoer in te grijpen) zodat het vervoer van de mantelzorger als noodzakelijke begeleider gratis plaats vindt.
13. Bijzondere bepalingen, die van invloed zijn op de hoogte van de individuele vervoerskostenvergoeding
Vervoerskostenvergoeding voor beide echtgenoten
In situaties dat echtgenoten niet dezelfde bestemmingen willen bereiken, wordt in totaal niet meer dan 1,5 keer een enkele vergoeding toegekend. Er wordt vanuit gegaan, dat echtgenoten/partners een deel van hun vervoersbehoefte gezamenlijk afleggen.

De hoogte van de verstrekking van een individuele vervoerskostenvergoeding is afhankelijk van de leeftijd van de gehandicapte

tot 4 jaar	geen vergoeding
4 tot 12 jaar	50% van het normbedrag
12 tot 15 jaar	75% van het normbedrag
vanaf 15 jaar	100% van het normbedrag

Vervoerskostenvergoeding voor bewoners van een AWBZ-instelling

Op basis van artikel 2 van de Wvg werd een wettelijk onderscheid gemaakt tussen de reguliere inwoners van de gemeente en de in de gemeente woonachtige AWBZ-bewoners. Dat onderscheid werd via een ministeriële regeling, de Regeling sociaal vervoer AWBZ-instellingen, voor wat betreft vervoersvoorzieningen weer ongedaan gemaakt voor AWBZ-bewoners.

Onder de Wmo is het wettelijk onderscheid tussen AWBZ-bewoners en overige Wmo-doelgroep inwoners van de gemeente komen te vervallen. Dat houdt overigens niet in dat er op gelijke wijze geoordeeld wordt ten aanzien van de vervoersbehoefte van AWBZ-bewoners.

Deze categorie mensen zal in de regel een lagere vervoersbehoefte hebben dan zelfstandig wonenden, omdat zij bijvoorbeeld niet of in mindere mate boodschappen hoeven te doen.

Soms wonen aanvragers in een complex waarin voorzieningen, zoals een winkel, kapper, recreatieruimte voor diverse sociale activiteiten, zijn ondergebracht of in de dichte nabijheid zijn gerealiseerd. Te denken valt met name aan verzorgingshuizen eventueel met aanleunwoningen

erbij, verpleeghuizen en andere AWBZ-instellingen. Bovendien geldt dat een aantal 'bestemmingen in het kader van het leven van alledag' vervallen, omdat daarin op andere wijze wordt voorzien. Bewoners van intramurale instellingen hoeven bijvoorbeeld minder vaak boodschappen te doen, omdat de instellingen de maaltijden bereidt. Ook sommige gezamenlijke sociale activiteiten waarvoor vervoer nodig is, worden vanuit de AWBZ-instelling georganiseerd, inclusief vervoer. Met deze verminderde vervoersbehoefte wordt bij de beoordeling van aanvragen voor vervoersvoorzieningen dan ook rekening gehouden.

Bijvoorbeeld door in individuele gevallen ervan uit te gaan dat voor bewoners van een intramurale instelling in een aanzienlijk gedeelte van hun bestemmingen in het kader van het leven van alledag is voorzien. Aan bewoners van een intramurale instelling kan bijvoorbeeld op basis van het Besluit maatschappelijke ondersteuning een gehalveerd PGB voor vervoerskosten worden verstrekt. Uitzonderingen moeten echter mogelijk blijven, als blijkt dat er een grotere vervoersbehoefte is.

Indien iemand aantoonbaar meer kosten maakt dan de halve vervoerskostenvergoeding (meer dan 1.000 km per jaar) kan een hogere vergoeding worden verstrekt. De vergoeding kan echter nooit meer bedragen dan de maximale vergoeding van € 1.360,- per jaar.

Resultaat 8: de mogelijkheid om contacten te hebben met medemensen en deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke of religieuze activiteiten

Het laatste op grond van artikel 4, eerste lid, 1 Wmo genoemde resultaat is een heel algemene. Het gaat daarbij om de mogelijkheid deel te nemen aan recreatieve, maatschappelijke en religieuze activiteiten, dat wil zeggen deel te kunnen nemen aan het leven van alledag.

Een belangrijke voorwaarde hiervoor zit in een ander te bereiken resultaat: het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel.

Ook een sportrolstoel wordt als middel gezien om aan recreatieve activiteiten te kunnen deelnemen.

Afwegingskader

1. Het college beoordeelt altijd eerst of andere, algemeen gebruikelijke, voorliggende en andere gemakkelijk zelf te realiseren voorzieningen mogelijk zijn.
2. Als het gaat om een vervoerprobleem zal het college eerst beoordelen of dit via het zevende resultaat opgelost kan worden.

4 Verstrekking in natura, als persoonsgebonden budget en als financiële tegemoetkoming en eigen bijdrage

Inleiding

Artikel 6 van de Wmo bepaalt in het eerste lid het volgende:

“Het college van burgemeester en wethouders biedt personen die aanspraak hebben op een individuele voorziening de keuze tussen het ontvangen van een voorziening in natura of het ontvangen van een hiermee vergelijkbaar en toereikend persoonsgebonden budget, waaronder de vergoeding voor een arbeidsverhouding als bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964, tenzij hiertegen overwegende bezwaren bestaan.”

Door deze bepaling zijn er in de Wmo drie vormen van verstrekking mogelijk om het resultaat dat bereikt moet worden: het compenseren van problemen die een aanvrager ondervindt, te bereiken. Deze drie vormen zijn:

- de voorziening in natura;
- het persoonsgebonden budget;
- de financiële tegemoetkoming, waaronder het forfaitaire bedrag.

Afwegingskader

De voorziening in natura.

- Bij een voorziening in natura verstrekt het college de voorziening.
Wordt een voorziening in natura verstrekt, dan zal toekenning bij beschikking plaatsvinden. In de beschikking worden de voorwaarden opgenomen waaronder verstrekking plaatsvindt. Bij een voorziening in natura mag een eigen bijdrage worden gevraagd, net als bij een persoonsgebonden budget. Ook nu geldt dat een eventueel te betalen eigen bijdrage door de gemeente slechts aangekondigd kan worden aangezien berekening en inning plaats zal vinden door het CAK.

Het persoonsgebonden budget

- Een persoonsgebonden budget is een geldbedrag bedoeld om zelf hulp bij het huishouden of een voorziening mee aan te schaffen of te betalen. Het college bepaalt of een persoonsgebonden budget wordt toegekend.
Op dit persoonsgebonden budget kan een eigen bijdrage in mindering worden gebracht, tenzij het om een rolstoel gaat. Ook kan eventueel met een algemeen gebruikelijk deel rekening worden gehouden, eveneens met uitzondering van de rolstoel. Het verschil tussen een persoonsgebonden budget en een financiële tegemoetkoming is klein. Helder is wel dat bij een bouwkundige woningaanpassing niet gesproken kan worden van een persoonsgebonden budget, omdat die aan de eigenaar moet worden uitbetaald.
- In de parlementaire behandeling van de Wmo is aangegeven dat er uitzonderingen mogelijk zijn op deze keuzevrijheid, met name als het gaat om personen waarvan verwacht kan worden dat zij niet met het beschikbare geld kunnen omgaan. Het college heeft de volgende uitzondering vastgesteld:
 - er is sprake van schulden, schuldsanering of verslavingsproblematiek;

De Centrale Raad van Beroep heeft inmiddels bepaald dat collectief vervoer een individuele voorziening is (als de gebruiker een indicatie nodig heeft), waarvoor in principe het verplichte alternatief van een persoonsgebonden budget bestaat. Daar mag in individuele gevallen vanaf worden geweken als duidelijk is dat het collectief vervoer ook in de situatie van betrokkene leidt tot een adequate compensatie. Ook aantoonbare efficiencyoverwegingen mogen een rol spelen. De afweging of daar sprake van is zal altijd gemaakt moeten worden.

Bij aanvragers met een zeer progressief ziektebeeld staat het vaak bij voorbaat al vast dat de voorziening binnen korte tijd vervangen of aangepast moet worden. Het verstrekken van een persoonsgebonden budget zal de gemeente dan ook op onnodige kosten kunnen jagen.

Bij kinderen is er bijna altijd sprake van voorzieningen, die niet voor een langere periode kunnen worden ingezet. Het verstrekken van een persoonsgebonden budget zou de gemeente dan ook op onnodige kosten kunnen jagen.

- Het college verstrekt een persoonsgebonden budget alleen ten aanzien van individuele voorzieningen.

Dat betekent dat bij algemene voorzieningen geen persoonsgebonden budget verstrekt wordt. De Centrale Raad van Beroep onderschrijft dit in diverse uitspraken. Voor deze voorzieningen geldt ook de eigen bijdragen systematiek niet. Daarbij is er een alternatieve mogelijkheid: indien de aanvrager van mening is dat de algemene voorziening zijn problemen niet voldoende compenseert en daarom een persoonsgebonden budget verstrekt moet worden, kan hij een aanvraag indienen, die volgens de reguliere regels van de Algemene wet bestuursrecht wordt afgehandeld.

- Het college bepaalt de omvang van het persoonsgebonden budget.
Hierbij dienen twee mogelijkheden te worden onderscheiden: enerzijds het persoonsgebonden budget voor hulp bij het huishouden, anderzijds het persoonsgebonden budget voor voorzieningen, zoals hulpmiddelen, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen.

PGB Hulp bij het huishouden

Voorwaarden PGB hulp bij het huishouden

Indien een PGB wordt verstrekt voor het verwerven van hulp bij het huishouden, dan dient aan de volgende voorwaarden te worden voldaan:

- *de hulp wordt ingezet ten behoeve van het hoofdverblijf van de aanvrager, in de gemeente Heemskerk;*
- *de aanvrager gebruikt het budget uitsluitend voor betaling van de huishoudelijke hulp, zoals is vastgelegd in het indicatiebesluit;*
- *de aanvrager sluit een schriftelijke overeenkomst met de hulpverlener of de hulpverlenende instantie;*
- *de declaratie van een hulpverlener bevat een overzicht van de dagen waarop is gewerkt, het uurtarief, het aantal te betalen uren, het burgerservicenummer en de naam en het adres van de hulpverlener, en wordt ondertekend door de hulpverlener;*
- *de declaratie van een hulpverlenende instantie bevat het BTW-nummer van die instantie, een overzicht van de dagen waarop is gewerkt, het tarief, het aantal te betalen uren, dagdelen of etmalen en de naam en het adres van de zorgverlenende instantie, en wordt namens die instantie ondertekend;*
- *de aanvrager dient de declaraties van de hulpverlener minimaal 1 jaar na afloop van het kalenderjaar, waarin het PGB is verstrekt, te bewaren in verband met de steekproefsgewijze controle door de gemeente;*

Overlijden PGB-houder

Bij overlijden van de PGB-houder binnen de looptijd van het PGB dient de restwaarde van het PGB door de erven te worden terugbetaald. De restwaarde is gelijk aan het PGB minus de gemaakte kosten voor hulp bij het huishouden.

Controle besteding PGB

Controle op de besteding van het PGB vindt steekproefsgewijs plaats. De voorkeur gaat ernaar uit, dat de PGB-houder voor het beheer van het PGB hulp bij het huishouden een uitsluitend

voor het PGB te gebruiken bankrekening opent. De aanvrager legt op verzoek van de gemeente door middel van invulling van een daartoe toegezonden formulier verantwoording af over het gebruik van het PGB.

Hoogte PGB en eigen bijdragen

De regels voor het bepalen van de hoogte van het PGB voor hulp bij het huishouden zijn vastgelegd in het Besluit maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013.

De hoogte van de door de cliënt verschuldigde eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden is vastgelegd in de Verordening maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013 en in de Beleidsregels eigen bijdrage Wmo gemeente Heemskerk. Deze eigen bijdrage wordt niet verrekend met het PGB, maar wordt door het CAK geïnd.

Uitbetaling PGB

De uitbetaling van het PGB hulp bij het huishouden vindt als volgt plaats:

- indien het jaarbudget PGB minder bedraagt dan € 2.500,--: 1 x per jaar;
- indien het jaarbudget PGB tussen € 2.500,-- en € 5.000,-- bedraagt: 1x per halfjaar de helft van het jaarbudget;
- indien het jaarbudget PGB tussen € 5.000,-- en € 10.000,-- bedraagt: 1x per kwartaal een kwart van het jaarbudget;
- indien het jaarbudget PGB meer bedraagt dan € 10.000,--: 1x per maand een twaalfde deel van het jaarbudget.

Betaling van het PGB vindt vooraf plaats. Betaling op een rekening van een derde is mogelijk.

PGB overige Wmo-voorzieningen

Een PGB is ook mogelijk bij andere Wmo-voorzieningen, zoals rolstoelen, vervoermiddelen en roerende woonvoorzieningen.

Voorwaarden

Indien een PGB wordt aangewend voor het verwerven van een roerende woonvoorziening, vervoers- of rolstoelvoorziening, gelden de volgende voorwaarden:

- de voorziening wordt verworven conform het functionele eisenpakket, opgesteld door de Wmo-consulent, eventueel na offerteaanvraag door de gemeente;
- na aanschaf van de voorziening dient de aanvrager de factuur te overleggen. Aan de hand van de factuur en eventueel een huisbezoek wordt gecontroleerd of de aangeschafte voorziening conform het eisenpakket is aangeschaft. Indien dit niet het geval is, zal de gemeente het PGB terugvorderen;
- indien de kosten van de voorziening het PGB overschrijden zijn deze voor rekening van de aanvrager. Indien de kosten lager zijn dan het PGB dient het verschil door de aanvrager aan de gemeente te worden terugbetaald;
- de cliënt sluit bij een PGB voor elektrische/motorische voorzieningen een WA-verzekering af voor de looptijd van het PGB.

Overlijden PGB-houder

Bij overlijden van de PGB-houder binnen de looptijd van het PGB dient de restwaarde van het hulpmiddel door de erven te worden terugbetaald. De restwaarde is gelijk aan de verkoopwaarde van het hulpmiddel conform de dan geldende marktprijs. Hierbij wordt rekening gehouden met een gelijkmatige afschrijving op basis van de economische levensduur van het middel. Hieronder wordt verstaan het aantal jaren waarin een middel wordt afgeschreven.

Hoogte PGB en eigen bijdrage

De hoogte van het PGB is gelijk aan de waarde van de goedkoopst adequate voorziening, verhoogd met het bedrag voor onderhoud, reparatie en verzekering voor vergelijkbare voorzieningen voor de periode van de gemiddelde economische levensduur.

Voor het bepalen van de hoogte van het PGB kan een offerte aan een leverancier worden gevraagd. In de offerte dienen de volgende gegevens te worden opgenomen:

- *de categorie-indeling (bijv. handbewogen rolstoel, elektrische rolstoel);*
- *een lijst met specificaties waaraan het hulpmiddel dient te voldoen, inclusief eventueel benodigde aanpassingen;*
- *de prijsklasse, waarbinnen het hulpmiddel te koop is;*
- *de te verwachten economische levensduur van het hulpmiddel;*
- *de gemiddelde kosten van onderhoud, reparatie en verzekering (instandhoudingskosten);*
- *een lijst met 3 – 5 mogelijke merken/typen, die voldoen aan de specificaties.*

Deze offerte is uitsluitend bedoeld voor het bepalen van de hoogte van het PGB en het functionele eisenpakket van het hulpmiddel. Uiteraard is de cliënt vrij een andere leverancier te kiezen.

De hoogte van de door de cliënt verschuldigde eigen bijdrage is vastgelegd in de Verordening maatschappelijke ondersteuning Heemskerk 2013 en de Beleidsregels eigen bijdrage Wmo gemeente Heemskerk. Deze eigen bijdrage wordt niet verrekend met het PGB, maar wordt door het CAK geïnd.

Uitbetaling

Uitbetaling van het PGB voor de overige voorzieningen vindt als volgt plaats:

- *aanschafkosten: in één keer, na inlevering van de offerte en na ondertekening van de overeenkomst persoonsgebonden budget*
 - *onderhouds- en reparatiekosten: één keer per jaar, vooraf*
 - *WA-verzekering: één keer per jaar, vooraf*
- *Het college neemt in de beschikking ook op dat er een eigen bijdrage in de kosten verschuldigd is. Omdat die eigen bijdrage vastgesteld en geïnd wordt door het CAK, zal uitsluitend een aankondiging opgenomen kunnen worden.*
 - *Als de betaling via een serviceorganisatie gaat (de thuiszorg of een andere organisatie) zal het college alleen op basis van daadwerkelijke uitgaven het persoonsgebonden budget over te maken.
*Het college stort dan op uitdrukkelijk verzoek van de cliënt het geld op rekening van de serviceorganisatie, die tot betaling van de hulp overgaat na ontvangst van een werkbriefje van de cliënt. Het college betaalt dan niet te veel en de cliënt hoeft niets terug te betalen. Namens de cliënt verzorgt de serviceorganisatie ook de verantwoording.**
 - *De controle van het persoonsgebonden budget vindt als volgt plaats. Iedere budgethouder dient de volgende stukken te bewaren: de nota/factuur van de aangeschafte voorziening; een betalingsbewijs van aanschaf van de voorziening of een overzicht van de salarisadministratie met bewijsmiddelen. Via een beperkte steekproef zal het college bepalen bij welke budgethouders deze stukken zullen worden opgevraagd om te controleren of het persoonsgebonden budget besteed is aan het doel waarvoor het verstrekt is.
*Is dat het geval, dan hoeft er verder niets te gebeuren. Is het persoonsgebonden budget anders besteed dan bedoeld, dan kan het college overwegen het persoonsgebonden budget geheel of gedeeltelijk terug te vorderen. Daarbij zal leidend zijn of er opzet in het spel is geweest, of dat**

sprake is geweest van onwetendheid. In die laatste situatie kan overlegd worden dat deze situatie in de toekomst vermeden dient te worden. Bij opzet moet afgewogen worden of terugvordering in verhouding staat tot wat er bewust onjuist is gedaan.

- De verordening regelt wanneer bij een persoonsgebonden budget een eigen bijdrage verschuldigd is.

Deze eigen bijdrage wordt berekend door het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het CAK werkt met verzamelinkomens vanuit een peiljaar, welk jaar twee jaar voor het lopende jaar ligt. Dit is noodzakelijk om over de verzamelinkomens, die afkomstig zijn van de belastingdienst, te kunnen beschikken. In 2010 doet men aangifte over 2009, dus dat jaar is nog niet bekend. Vandaar dat het verzamelinkomen over 2008 in 2010 gebruikt wordt. Dit betekent dat er soms een voorlopige vaststelling zal plaatsvinden en achteraf een definitieve vaststelling. Het in mindering brengen van eigen bijdragen of een eigen aandeel zal daardoor vaak niet mogelijk zijn. Al deze activiteiten zullen door het CAK worden uitgevoerd. Een eigen bijdrage voor een persoonsgebonden budget mag elke 4 weken gevraagd worden, maar mag nooit de grens die in het besluit is vastgelegd, te boven gaan. Ook mag een eigen bijdrage de kostprijs van de voorziening niet te boven gaan. Wordt een persoonsgebonden budget verstrekt voor een voorziening die in eigendom van de aanvrager wordt verstrekt, dan mag de eigen bijdrage niet meer dan 39 perioden van 4 weken worden gevraagd. Gaat het om een pgb voor een doorlopende zaak die niet in eigendom wordt verstrekt, dan mag de eigen bijdrage worden gevraagd zo lang als de voorziening wordt gebruikt.

2. De financiële tegemoetkoming, waaronder het forfaitair bedrag

- Naast het persoonsgebonden budget kan ook een financiële tegemoetkoming worden toegekend.

Het aantal mogelijkheden voor een financiële tegemoetkoming is beperkt: het zal gaan om een bouwkundige woonvoorziening, uit te betalen aan de eigenaar van de woning, een verhuiskostenvergoeding, of een financiële tegemoetkoming voor gebruik van een taxi of een rolstoeltaxi. De financiële tegemoetkoming zal zo groot zijn dat de aan te schaffen voorziening hiermee aangeschaft kan worden. Ook bij een financiële tegemoetkoming zal de beschikking waarin dit bedrag wordt toegekend voorwaarden kunnen bevatten over de besteding van de financiële tegemoetkoming. En ook bij een financiële tegemoetkoming moet verantwoording afgelegd worden over de besteding van de tegemoetkoming, tenzij het om een forfaitair bedrag gaat: een forfaitair bedrag voor een verhuizing kan vrij worden besteed, mits er daadwerkelijk verhuisd wordt.

Aan rolstoelgebruikers kan een tegemoetkoming worden verstrekt voor de aanschaf en het onderhoud van een sportrolstoel. Deze tegemoetkoming (forfaitair bedrag) wordt verstrekt in de vorm van een bedrag ineens van € 3.500,-. Dit bedrag wordt verstrekt voor de duur van drie jaar, na die tijd kan opnieuw een tegemoetkoming worden aangevraagd.

5 Procedurele bepalingen rond onderzoek, advies en besluitvorming

Bij toekenning van voorzieningen op grond van de Wvg of bij indicatiestelling ten behoeve van de functie Huishoudelijke Verzorging AWBZ was het begrip ‘medische noodzaak’ doorslaggevend. Uit de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep op beide terreinen blijkt dat die medische noodzaak in de ogen van de Raad aanwezig moet zijn om voorzieningen te verstrekken. Dit heeft – als dit uitgangspunt ook onder de Wmo geldt - tot gevolg dat een medisch advies van een onafhankelijk sociaal medisch adviseur, van cruciaal belang is.

Onder de Wmo, waar het ook kan gaan om psychische of psychosociale problemen, kan een advies van een andere deskundige dan een medicus noodzakelijk zijn. Dit gold onder de Wvg al bij de “uitraasruimte” waar soms het advies van een psycholoog of (ortho)pedagoog werd gevraagd. Onder de Wmo zal dit vaker nodig kunnen zijn. Maar of het nu een medicus of een andere deskundige is, het deskundigenadvies is in bepaalde situaties van groot belang.

Daarom is hierover een apart onderdeel opgenomen.

Criteria:

- Lid 1 van artikel 25 van de verordening biedt de basis voor een zorgvuldig onderzoek om te bepalen of er al dan niet sprake is van medische noodzaak.
Uit de jurisprudentie blijkt dat indien een aanvrager geen medewerking verleent de aanvraag afgewezen mag worden op grond van de onmogelijkheid voldoende onderzoek te doen, mits het inderdaad zo is dat zonder dit onderzoek de medische noodzaak niet vast te stellen is. Er zal dus altijd beoordeeld moeten worden of op een andere wijze de medische noodzaak vastgesteld kan worden.
- In lid 2 van dit artikel wordt een aantal situaties genoemd waarin het college de door haar aangewezen adviesinstantie om advies kan vragen, met andere woorden wanneer vraagt de gemeente medisch advies.
Het gaat hier om de volgende situaties:
 - a. de sociaal medische situatie van belanghebbende geeft daarvoor aanleiding; of
 - b. het voornemen bestaat de gevraagde voorziening om medische redenen af te wijzen; of
 - c. het college vindt dat overigens gewenst.
- Lid 1 van artikel 5 bepaalt dat bij de medische advisering de systematiek zoals neergelegd in de International Classification of Functions, Disabilities and Impairments, de zogenaamde ICF classificatie, gebruikt moet worden.
De ICF is een classificatie van het menselijk functioneren. De classificatie is systematisch geordend in gezondheidsdomeinen en met de gezondheid verband houdende domeinen. Op elk niveau zijn de domeinen verder gegroepeerd op grond van gemeenschappelijke kenmerken, en in een zinvolle ordening geplaatst.⁶ Van de zeer uitgebreide ICF⁷ zijn met name de lijsten met ‘functies’ en ‘activiteiten en participatie’ van belang. De adviseur dient van de ICF gebruik te maken op de volgende wijze. Door de adviseur wordt allereerst aangegeven om welke stoornissen het bij de aanvrager gaat (de ICF is gericht op functiestoornissen). Het gaat daarbij met name om de zogenaamde classificatie op het tweede niveau, en dan met name in de vorm van de op het tweede niveau aangegeven functies. Hierbij dienen alleen die functies genoemd te worden die

⁶ Uit Nederlandse vertaling van de ‘International Classification of Functioning, Disability and Health Compilatie, blz. 22, dit is een toelichting op de ICF, zie <http://www.rivm.nl/who-fic/in/ICFwebuitgave.pdf>

⁷ <http://www.rivm.nl/who-fic/ICD-O-3.htm>

relevant zijn voor de aanvraag, omdat een volledig overzicht geen meerwaarde heeft. Indien dat wel het geval is moeten ook niet direct relevante functies worden aangegeven. Problemen met functies leiden tot stoornissen bij activiteiten en participatie. Het is op dit niveau dat de compensatie op basis van de Wmo plaats zal moeten vinden. Ook bij de vermelding van deze stoornissen in 'activiteiten en participatie' zal gebruik gemaakt worden van het begrippenkader van de ICF. Samengevat betekent dit dat de medisch adviseur in het licht van de aanvraag de stoornis en de daaruit volgende beperkingen evenals de mate van die beperkingen dient te vermelden, gerelateerd aan de mogelijke compensatie of de te verstrekken voorzieningen, waarbij het vocabulaire van de ICF wordt gebruikt.

- Het college beoordeelt het medisch advies en besluit tot (gedeeltelijke) toekenning of afwijzing van de aangevraagde compensatie/voorziening.

Alternatieven voor bezwaar

- Iedere aanvrager heeft het recht als hij het met een beschikking niet eens is, in bezwaar te gaan.
- De gemeente streeft ernaar, voordat een negatief of afwijkend besluit valt, betrokkene in de gelegenheid te stellen middels mediation hierop te reageren, zodat de kans groot is dat door de gemeente gemaakte eventuele fouten hersteld kunnen worden. Bij mediation bestaat de mogelijkheid samen nog eens naar het probleem te kijken.

Bijlage 1 Normenkader hulp bij het huishouden Heemskerk

De ondersteuning in kader van Hulp bij het Huishouden 1 kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- lichte en zware schoonmaakwerkzaamheden;
- verzorging kleding en linnengoed;
- boodschappen doen voor dagelijks leven;
- maaltijdverzorging;
- signalering.

De ondersteuning in kader van Hulp bij het Huishouden 2 kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- lichte en zware schoonmaakwerkzaamheden;
- verzorging kleding en linnengoed;
- boodschappen doen voor dagelijks leven;
- maaltijdverzorging;
- dagelijkse organisatie van het huishouden;
- gebruikelijke zelfverzorging voor inwonende kinderen;
- helpen met maaltijdbereiding;
- instructie, advies en voorlichting gericht op het huishouden;
- opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten;
- signalering

Bepaling van de mate van hulp bij het huishouden

Is er geen sprake van gebruikelijke zorg, dan dient de omvang van de hulp bij het huishouden te worden vastgesteld. Hiervoor moet bepaald worden welke activiteiten de hulpvrager zelf niet kan uitvoeren en welke normtijden hiervoor gelden. Er is, in navolging van de AWBZ, gekozen voor normtijden om een uitgangspunt te hebben voor de omvang van de verschillende taken die in het huishoudelijk werk verricht moeten worden. De normtijden zijn verderop in dit normenkader uitgewerkt.

Voor het bepalen van de omvang van de hulp bij het huishouden wordt de ordening gehanteerd zoals vastgelegd in de International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) gebruikt. Het doel van ICF is een ordening aan te brengen in het taalgebruik rond de beschrijving van iemands functioneren. Deze ordening maakt het mogelijk om systematisch gegevens te verzamelen over de gezondheidstoestand van mensen en de gevolgen daarvan voor het dagelijks leven. Het normenkader is mede gebaseerd op het begrippenkader van de ICF.

Kinderverzorging en –opvang bij gehandicapte of zieke ouder

Valt de ene ouder uit, dan neemt de andere ouder de zorg voor de kinderen over. Zonodig met behulp van (buitenschoolse) opvang of door het opnemen van zorgverlof. Heeft iemand alle mogelijkheden benut en krijgt hij/zij het nog niet rond? Dan kan tijdelijk een indicatie worden afgegeven voor hulp bij het huishouden. De indicatie is dan bedoeld om het gezin korte tijd te ontlasten en op zoek te gaan naar een alternatief.

Een ziek of gehandicapt gezinslid kan een grote belasting betekenen voor een gezin. Het risico op overbelasting van een gezonde verzorgende ouder is aanwezig; dit kan leiden tot een indicatie voor hulp bij het huishouden ter ontlasting.

Ouderlijke zorgplicht bij echtscheiding

Bij echtscheiding vervalt de gebruikelijke zorg voor het huishouden van de voormalige partner en de onderlinge persoonlijke verzorging van partners. De zorgplicht voor de kinderen verdwijnt niet. Als de verzorgende ouder, waar de kinderen hun hoofdverblijf hebben, uitvalt moet onderzoek gedaan

worden naar de mogelijkheid van opvang van de kinderen bij de andere ouder. Hierbij wordt onder meer gekeken naar de door de rechtbank vastgelegde afspraken tussen de ex-echtgenoten. Voor de perioden dat de kinderen bij de verzorgende ouder zijn kan er een indicatie voor opvang zijn, als er geen gebruik kan worden gemaakt van voorliggende voorzieningen. Als de zorgplicht door de niet-verzorgende ouder niet wordt nagekomen, wordt de situatie beschouwd als een éénoudergezin.

Hulp bij het huishouden in relatie tot begeleid wonen

Hulp bij het huishouden in het RIBW (Regionale Instelling Beschermende Woonvormen) en gezinsvervangend tehuis (GVT): voor het ondersteunen van een cliënt in het uitvoeren van huishoudelijke taken zal vooral begeleiding worden geïndiceerd (AWBZ-functie). Indien overname van taken aan de orde is, is hulp bij het huishouden geïndiceerd.

Hulp bij het huishouden in terminale situaties

Als een cliënt een zeer korte levensverwachting (korter dan 3 maanden) heeft kan afgeweken worden van de normering gebruikelijke zorg. Het overnemen van huishoudelijke taken indien een persoon terminaal is, kan er voor zorgen dat de gezinsleden minder belast worden.

Hulp bij het huishouden boven de 75 jaar

Wanneer in redelijkheid niet (meer) kan worden gesteld dat een nieuwe taak als het huishouden nog is te trainen of aan te leren, zoals soms het geval is bij ouderen, kan hulp voor de zware huishoudelijke taken worden geïndiceerd. Indien de cliënt wel tot leren in staat is, wordt slechts een kortdurende indicatie gesteld voor het aanleren van de huishoudelijke activiteiten. Het betreft dan instructie.

Extra hulp bij het huishouden bij cliënten met huisstofmijtallergie

Een vraag naar hulp bij het huishouden is pas aan de orde wanneer sanering van de woning heeft plaatsgevonden. Voor het stofvrij houden van de woning kan twee uur meer worden geïndiceerd dan in een situatie waar huisstofmijtallergie niet aan de orde is.

Revalideren

Het is van belang om te bekijken of er bij een cliënt die hulp bij het huishouden aanvraagt nog sprake is van herstel. Bij de behandelend arts kan worden geïnformeerd of het verstrekken van voorzieningen verstandig is tijdens een nog lopend behandeltraject. Wanneer de aandoening die de oorzaak vormt voor de beperkingen in het uitvoeren van huishoudelijke werkzaamheden volgens een arts nog behandelmogelijkheden biedt, dan kan in de regel geen hulp bij het huishouden alleen worden geïndiceerd. In dat geval kan hulp bij het huishouden namelijk de revalidatie tegenwerken. Wel kan hulp bij het huishouden naast een te volgen behandeling worden geïndiceerd. Dan is uiteraard afstemming met de behandelaar nodig. Zo'n indicatie heeft dan in principe een korte geldigheidsduur, afgeleid van de duur van het behandel- of revalidatietraject.

Technische hulpmiddelen

Wanneer er hulpmiddelen zijn die iemand voldoende helpen om zichzelf te kunnen redden, dan komt hij niet in aanmerking voor hulp bij het huishouden. Hierbij kan worden gedacht aan een afwasmachine of een droogtrommel. Zonodig kan de cliënt gewezen worden op de mogelijkheid van de eerstelijns ergotherapie voor het leren omgaan met hulpmiddelen/het reorganiseren van het huishouden.

Vervuild huishouden

Het betreft hier een vrijwillig traject. Er moet sprake zijn van medewerking van de klant.

Het doel van dit traject is:

- vervuiling opheffen, woonruimte weer bewoonbaar maken, ongedierte verwijderen en het aantal huisdieren tot een acceptabel aantal terugbrengen;
- de woonomstandigheden zijn weer veilig;
- er is hulp/controle om te voorkomen dat er recidive optreedt.

Uitgangspunt hierbij is dat de vervuiler betaalt. Er zal per situatie worden bekeken in hoeverre de woning kan worden schoongemaakt door een aanbieder hulp bij het huishouden of dat inschakeling van een schoonmaakbedrijf noodzakelijk is.

Werkwijze

1. De melding van het vervuild huishouden komt binnen bij Vangnet en Advies.
2. Vangnet en Advies neemt contact op met het Wmo-loket van de gemeente voor het maken van een afspraak voor het bezoeken van de woning.
3. Na bezoek aan de woning bepalen de medewerker van Vangnet en Advies en de Wmo-consulent met elkaar of de woning moet worden schoongemaakt en op welke wijze dat moet gebeuren. Er zijn twee mogelijkheden: inschakeling van een schoonmaakbedrijf en inschakeling van een aanbieder hulp bij het huishouden.

Inschakeling schoonmaakbedrijf

Een schoonmaakbedrijf wordt ingeschakeld als er sprake is van ongedierte, naalden en natte vervuiling (urine, ontlasting, etensresten).

Indien wordt gekozen voor inschakeling van een schoonmaakbedrijf, geeft Vangnet en Advies opdracht aan het schoonmaakbedrijf.

Vangnet en Advies beoordeelt of de kosten op de klant kunnen worden verhaald. Zo ja, dan treft Vangnet en Advies een betalingsregeling met de klant. Zo nee, dan brengt Vangnet en Advies de klant in bij het Noodteam Heemskerk en dient Vangnet en Advies de rekening in bij de gemeente. De gemeente zet hulp bij het huishouden in, categorie Hbh2. Voor de eerste 8 weken worden 6 uur extra uren Hbh 2 ingezet. Daarna wordt de situatie opnieuw bekeken.

Inschakeling thuiszorg

Indien wordt gekozen voor inschakeling van een aanbieder hulp bij het huishouden, geeft de gemeente opdracht voor de inzet van hulp bij het huishouden, categorie Hbh 2. Voor de eerste 8 weken worden 6 uur extra Hbh 2 ingezet. Daarna wordt de situatie opnieuw bekeken.

Normen

Naast de indeling in huishoudelijke activiteiten, is er ook een standaard indeling gemaakt van de hoeveelheid tijd die hulp bij het huishouden kost (tijdnormering). De tijdnormering is een inschatting, met goede redenen kan hiervan afgeweken worden. De normtijden zoals die hier worden gepresenteerd zijn afgeleid van de indicatiepraktijk van het CIZ (Centrum indicatiestelling zorg).

Uitgangspunten bij de verschillende normen zijn type/grootte woning en de omvang van de leefeenheid.

Norm A: éénpersoons huishouden, twee-kamerwoning/gelijkvloers (woonkamer en één slaapkamer).

Norm B: éénpersoons huishouden, meer-kamerwoning (woonkamer en minimaal twee slaapkamers) of twee-kamerwoning (woonkamer en slaapkamer) niet gelijkvloers.

Norm C: meerpersoons huishouden (waarbij grootte van de woning niet van belang is).

<i>Functie</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>
Boodschappen	60	60	60
Broodmaaltijden bereiden	15*	15*	15*
Warme maaltijden bereiden	30*	30*	30*
Licht poetswerk	60	60	90
Huis schoonmaken	90	180	180
Kleding/linnengoed wassen	60	60	90
Huishoudelijke spullen in orde houden	30	30	30
Opvang en verzorging van kinderen			***
Dagelijkse organisatie van het huishouden	30	30	30
Psychosociale begeleiding incl. observeren	30	30	30
Advies, instructie en voorlichting	30**	30**	30**

* minuten per maaltijd

** maximaal 3 keer per week, maximaal 6 tot 12 weken.

*** afhankelijk van het aantal benodigde zorgmomenten en aantal kinderen (maximaal 40 uur per week).

Boodschappen voor het dagelijkse leven doen

Totaal 1 maal per week 60 min p/w
Boodschappenlijst samenstellen
Boodschappen inkopen en opslaan, wekelijks

Factoren meer/minder hulp:

- indien gezin meer dan 4 personen omvat, dan 2x norm per week.
- aanwezigheid kinderen jonger dan 12 jaar, dan 2x norm per week.
- wanneer afstand tot winkels groot is (afhankelijk van de afstand, maximaal 30 minuten extra)

Speciale boodschappen die beperkt te koop zijn, waarvoor extra gereisd moet worden of boodschappen die verspreid over meerdere winkels moet worden gehaald vallen niet binnen de normtijd. Denk hierbij aan speciale dieetproducten.

Hierbij geldt dat alleen medisch noodzakelijke afwijkingen met extra tijd gehonoreerd kunnen worden.

Maaltijdverzorging: broodmaaltijd

Totaal warm 30 min per keer
Totaal brood 15 min per keer

Broodmaaltijd klaarzetten
Tafel dekken en afruimen
Koffie/thee zetten
Afwassen (machine of handmatig)
Eten bereiden - voorbereiden
- koken
Opslaan en beheer levensmiddelenvoorraad
Afwassen en opruimen

Factoren meer/minder hulp

- Aanwezigheid kinderen < 12 jaar: + 20 min per keer.

Licht poetswerk in huis: kamers opruimen

BELEIDSREGELS MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING
HEEMSKERK 2013

Totaal		60-90 min p/w.
Activiteiten	Afwassen, indien geen maaltijdvoorbereiding is geïndiceerd Handmatig: 15-30 minuten per keer Machine in- en uitruimen: 10 minuten per keer Hand en spandiensten Opruimen	Totaal dagelijkse beurt interieur is afhankelijk van de grootte van de woning en de specifieke kenmerken van het gezin: 15 tot 40 minuten per keer
	Stof afnemen/ragen Bedden opmaken	

Factoren meer/minder hulp

- Psychogeriatrische problematiek/communicatieproblemen.
- Aantal kinderen onder de 12.
- Huisdieren: bij allergie: eerst sanering.
- Allergie voor huisstofmijt, COPD (een verzamelnaam voor chronische bronchitis en longemfyseem, longziekten die vaak tegelijkertijd voorkomen): in gesaneerde woning.
- Ernstige beperkingen in gebruik van armen en handen.
- Alleen de kamers die in gebruik zijn, worden schoongehouden. Voor een gezin zonder kinderen max. 20 min per keer, voor een gezin met kinderen < 12 max. 30 min per keer.

Frequentie: In principe max. 3 maal per week 20-30 min.

Huishoudelijke werkzaamheden: stofzuigen, wc/badkamer schoonmaken

Totaal	Zwaar huishoudelijk werk: de omvang van de benodigde ondersteuning is meer afhankelijk van de grootte en inrichting van de woning dan van de aanwezigheid van een extra persoon.	1 persoonshuishouden of max. 2 kamers: 3 uur in de 14 dagen, meerpersoons-huishouden of min. 3 kamers: 3 uur per week
	Stofzuigen Schrobben dweilen soppen: sanitair en keuken Bedden opmaken/verschoneren Opruimen huishoudelijk afval	

Factoren meer /minder hulp: zie ook onder Licht poetswerk in huis: kamers opruimen

- In grote woningen met hoge bezettingsgraad, vervuilingsgraad, COPD problematiek of aanwezigheid van jonge kinderen is twee uur extra per week reëel.

Frequentie: Met de genoemde verrichtingen worden de wekelijkse activiteiten bedoeld.

Verzorging kleding/linnengoed

TOTAAL

1 pers. 60 min

2 pers. 90 min

per week

Kleding en linnengoed sorteren en wassen in wasmachine
Centrifugeren, ophangen, afhalen,
Was drogen in droogmachine
Vouwen, strijken, opbergen
Ophangen/afhalen wasgoed

Factoren meer minder werk

- Aantal kinderen < 16 jaar + 30 min per kind per week.
- Bedlegerige patiënten + 30 min per week
- Extra bewassing i.v.m. overmatige transpiratie, incontinentie, speekselverlies enz.: + 30 min per week.

Frequentie: eenmaal per week, huishoudens met kleine kinderen maximaal 3x per week.

Huishoudelijke spullen in orde houden

TOTAAL

30 min p/w

Schoonhouden huishoudelijke apparatuur, bijv. ontkalken
koffiezetapparaat of douchekop, leegmaken pluizenfilter
droger, schoonmaken magnetron of koelkast.

Opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten (anderen helpen met verzorging) en anderen helpen bij het bereiden van maaltijden

De ouder is tijdelijk niet in staat om de ouderrol op zich te nemen.

TOTAAL

Tot max. van 40 uur aanvullend op eigen
mogelijkheden

Wassen en aankleden
Hulp bij eten en/of drinken
Maaltijd voorbereiden
Sfeer scheppen, spelen
Opvoedingsactiviteiten

Factoren meer/minder werk

- Aantal kinderen -/+
- Leeftijd kinderen -/+
- Gezondheidssituatie/functioneren kinderen/huisgenoten.
- Aanwezigheid gedragsproblematiek +.
- Samenvallende activiteiten - (activiteiten die gelijk kunnen worden uitgevoerd).

In te zetten uren: afhankelijk van de situatie, indien kinderen < 6 jaar gecombineerd met huishoudelijke activiteiten tot een maximum omvang van 40 uur per week.

Dagelijkse organisatie van het huishouden

TOTAAL

30 min p/w

administratieve werkzaamheden t.b.v. klant (alleen in combinatie met andere huishoudelijke activiteiten)
organisatie huishoudelijke activiteiten
plannen en beheren van middelen m.b.t. het huishouden

Factoren meer/minder werk:

- Communicatieproblemen.
- Aantal huisgenoten, vooral kinderen < 16.
- (psychosociale) problematiek bij meerdere gezinsleden.

Frequentie 1 x per week

Psychosociale begeleiding, tevens observeren

Let op grens met Begeleiding (AWBZ). Stem dit goed af met het CIZ, zodat duidelijk is wanneer nog sprake is van hulp bij het huishouden en wanneer van Begeleiding.

TOTAAL

30 min p/w

In combinatie met activiteiten onder 1 en 2
Formuleren doelen/bijstellen doelen met betrekking tot het huishouden
Helpen handhaven/verkrijgen/herkrijgen structuur in het huishouden
Helpen handhaven vergroten van zelfredzaamheid m.b.t. budget
Begeleiden ouders bij opvoeding kinderen (eerst mate gebruikelijke zorg bepalen, vervolgens overlap Begeleiding en jeugdzorg)
Begeleiden kinderen (eerst mate gebruikelijke zorg bepalen, vervolgens overlap Begeleiding en jeugdzorg)

Advies, instructie, voorlichting, gericht op het huishouden

TOTAAL

30 min per keer

Instructie omgaan met hulpmiddelen
Instructie licht huishoudelijk werk
Instructie textielverzorging
- boodschappen doen
- koken

Factoren meer/minder werk:

- Communicatieproblemen +.

Frequentie: 3 x per week max. 6 weken

Bijlage 2 Protocol gebruikelijke zorg IJmond